

UMEÅ UNIVERSITET
Kulturgeografiska institutionen
Alumnstudie
Vårterminen 2005
Pernilla Helmersson

Med Kulturgeografi i bagaget

- En uppföljning av tidigare studenter -

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING OCH SYFTE	1
1.1	Metod	1
1.1.1	<i>Urval</i>	1
1.1.2	<i>Intervjuupplägg</i>	2
2	BAKGRUND	5
3	STUDIEN	9
3.1	Svarspersonerna	9
3.1.1	<i>Ålder, kön och studiernas avslutande</i>	9
3.1.2	<i>Nuvarande sysselsättning</i>	9
3.1.3	<i>Bostadslän m.m.</i>	13
3.1.4	<i>Anställningen</i>	14
3.2	Utbildningen	14
3.2.1	<i>Motiv till att läsa Kulturgeografi</i>	15
3.2.2	<i>Planer under utbildningstiden</i>	15
3.2.3	<i>Kontakter med arbetsmarknaden</i>	16
3.2.4	<i>Åsikter om utbildningen</i>	16
3.2.5	<i>Förslag på förbättringar</i>	21
3.3	Arbetsmarknaden	22
3.3.1	<i>Att vara kulturgeograf på arbetsmarknaden</i>	22
3.3.2	<i>Att välja "forskarvägen"</i>	24
3.3.3	<i>Råd och tips</i>	25
4	SAMMANFATTANDE DISKUSSION	27
4.1	Så hur gick det?	27
4.1.1	<i>Cirka 60 % har, för utbildningen, relevanta jobb</i>	27
4.1.2	<i>Planerna under utbildningstiden uppfylldes</i>	28
4.1.3	<i>...förutom när det gäller u-landstankarna</i>	28
4.2	Vilka är intrycken av utbildningen?	28
4.2.1	<i>De tillämpade delarna uppskattas</i>	28
4.2.2	<i>Men det behövs mer!</i>	29
4.3	Vad innebär det att ha kulturgeografi i bagaget?	30
4.3.1	<i>Att man har ett helhetsperspektiv och många möjligheter</i>	30
4.3.2	<i>Men man får förklara och marknadsföra sig själv</i>	30
4.3.3	<i>Så det gäller att skaffa kontakter</i>	31
4.3.4	<i>...eftersom arbetsmarknaden kan vara tuff</i>	31

1 INLEDNING OCH SYFTE

När studietiden börjar lida mot sitt slut och man investerat flera år i en utbildning infinner sig ofta vissa funderingar; Hur kommer det att gå när jag är klar? Vad kan jag göra av min utbildning? Får jag jobb och i så fall som vad? Till oss i Geografiska föreningen¹ framkom önskemål om en arbetsmarknadsdag och i samband med detta möjliggjordes även denna studie vars syfte är att ta en titt på Kulturgeografiska institutionens kurser ur ett arbetsmarknadsperspektiv.

Med egna frågeställningar som grund och institutionen som medel genomfördes 115 intervjuer bland personer som, liksom vi, har kulturgeografi i bagaget. I studien söks svar på vad de tidigare studenterna sysslar med idag, hur de ser på sin utbildning och vilka erfarenheter de har av arbetsmarknaden. Förhoppningen är att alumnernas erfarenheter skall komma att tjäna som inspiration för dagens studenter samt ge idéer till sätt att utveckla morgondagens utbildning.

1.1 METOD

1.1.1 Urval

För att nå personer som trätt in på arbetsmarknaden med kulturgeografi som bas i sin utbildning togs listor ut ur LADOK² på personer som mellan åren 1990 och 2004 varit *inskrivna* på kulturgeografiska institutionens C- och D-kurser. Att personerna har examen eller slutfört uppsatsarbete kan därför inte förutsättas. Antalet i urvalspopulationen är 205 personer och av dessa har 115 personer, motsvarande 56 %, intervjuats via telefon mellan tidsperioden 24 januari och 9 februari 2005³. Personer som fortfarande studerar har uteslutits och två personer avböjde medverkan.

¹ Förening för studenter på Kulturgeografiska institutionen, Umeå universitet.

² Universitetets databas för studiedokumentation.

³ Personerna i bortfallet har kontaktats vid minst två tillfällen. Bortfallets andel är 44 % eller 90 personer.

De personer som inte gått att nå via uppgifter i LADOK har sökts via webbsajten www.hitta.se samt via genom skattemyndigheten⁴. De personer som gått vidare till forskarutbildning på kulturgeografiska institutionen är av förklariga skäl lättare att nå och därför har drygt hälften av dessa undantagits från studien.

1.1.2 Intervjuupplägg

Frågorna har varit öppna och respondenterna har inledningsvis fått svara på ett antal bakgrundsfrågor rörande ålder, studieavslut och bostadsort. Därefter har de svarat på vad de i dag sysslar med. De har tillfrågats om *hur* de fått sina jobb och efter hur lång tid. Därtill frågor om *varför* de valt att läsa kulturgeografi samt vilka planer de, under utbildningstiden, haft gällande framtida jobb. De har uppmanats lyfta inslag i de kurser de läst på kulturgeografiska institutionen de ser som positiva alternativt relevanta samt delar de ser mindre positivt på. Därtill har de fått ange ett totalintryck av sin utbildning på institutionen. Vidare har de fått berätta om delar ur utbildningen de ser som värdefulla utifrån sina nuvarande jobb och även ange kunskaper de saknat eller som de tror på ett bra sätt skulle komplettera kulturgeografi. Alumnerna har ombetts ge råd och tips som syftar till att bättre rusta dagens studenter inför arbetsmarknaden samt ge förslag till förbättringar av utbildningen.

Denna alumnstudie skiljer sig från andra på några punkter. För det första har andra studier i regel inriktat sig på programstudenter eller personer som tagit ut examen. I denna studie ingår även personer med annan huvudinriktning än kulturgeografi samt personer som inte avslutat uppsatsarbete. För det andra skiljer sig undersökningarna åt metodmässigt. Medan andra företrädesvis valt att samla empiri genom postenkäter har denna genomförts via telefonintervjuer. En risk med den förra metoden, som beskrivs i en uppföljning av studenter på Pol

⁴ LADOK-uppgifterna handlar om personnummer, folkbokföringsadress och i många fall även telefonuppgifter. Via nummerupplysningen på nätet har ytterligare telefonuppgifter hämtats, framförallt uppgifter om mobilnummer.

Mag-programmet, är att mer framgångsrika personer antas vara mer benägna att svara än de personer som inte varit lika lyckosamma. Bortfallet ses då inte som slumpmässigt utan som en form av självselektering⁵. Risker med telefonintervjuer handlar istället om att respondenter kan ha kommit att påverkats av den som intervjuar och att missförstånd inte kan uteslutas.

Möjligen är bortfallet i denna studie heller inte slumpmässigt. Även om intervjuer vid några tillfällen skett under kvällstid har merparten dock genomförts dagtid och detta kan givetvis ha kommit att påverka vilka personer som deltagit. Syftet är dock inte att ge en generell bild utan istället att visa på hur olika alumner uppfattar sin utbildning och ämnet kulturgeografi.

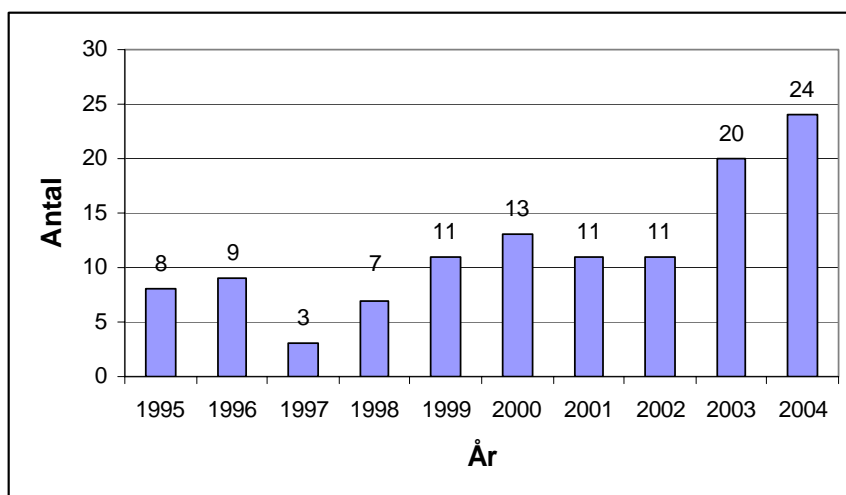
⁵ *Sammanställning av Pol Mag enkät 2000*, Nationalekonomiska institutionen, Umeå universitet.

3 BAKGRUND

Kursinnehåll, utbud och annat har förändrats under åren. Bland annat blev kulturgeografi en fristående institution 1995 efter att tidigare, tillsammans med naturgeografi, ingått i Geografiska institutionen. Två program är knutna till Kulturgeografiska institutionen; dels Geografiprogrammet som startade höstterminen 2000 och vars första kull studenter tog examen år 2004, dels Turismprogrammet som startades höstterminen 2004. Fram till år 2000 lästes kulturgeografi i huvudsak som fristående kurser eller via program knutna till andra institutioner.

Kursförändringar handlar exempelvis om att fler övningar lagts till Kulturgeografi A. Antalet övningar har även utökats på de högre nivåerna. Kurserna i Ulandskunskap har ändrat innehåll från en mer tvärvetenskaplig prägel till ett tydligare fokus på geografiska frågeställningar. Samtidigt finns det numera möjlighet att läsa u-landorienterade kurser till C- och D-nivå. Kurser i GIS (geografiska informationssystem) startades år 1997 och omfattade fem poäng. Detta har sedan ökat via 10 poäng till dagens 20 poäng.

Antalet uppsatser har ökat avsevärt under de senaste åren, särskilt gällande C-uppsatser. Numera hanterar institutionen cirka 40-50 uppsatsskribenter under vårterminen och 15-20 under höstarna. Siffran tidigare uppskattas till ungefär tio C- eller D-uppsatser per termin. År 2003 examinerades 25 uppsatser på C- och D-nivå. Antalet 2004 var 22 stycken. Kopplat till detta har även antalet personer som tagit ut examen i kulturgeografi ökat under åren. Uppgifter saknas mellan 1990 och 1995 eftersom kulturgeografi, som tidigare nämnts, vid den tidpunkten var integrerad i Geografiska institutionen. Antaletamina år 2004 är tre gånger så många som 1995 och är 117 till antalet totalt under tidsperioden (se figur 1).

Figur 1. Uttagna examina i kulturgeografi 1995-2004 (n=117).

Källa: LADOK, 2005

Andra alumnstudier

Även om andra institutioners alumnstudier på många sätt skiljer sig från denna finns beröringspunkter; Institutionen för ekonomisk historia genomförde år 2002 en enkätutvärdering utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv. Deras urvalsgrupp bestod av personer som tagit ut kandidat- eller magisterexamen i ämnet. Nästan samtliga svarspersoner svarade starkt "Ja" på fråga om de haft nytta av sina kunskaper. Många framhåller att kunskaperna är "allmänbildande och ger en bra grund"⁶. I juridiska institutionens enkätuppföljning av examinerade programstudenter säger 76 % att de har, för utbildningen, relevanta arbetsuppgifter. Drygt 83 % av personerna i undersökningen hade fått sitt första jobb inom 6 månader efter avslutad utbildning. Personerna i studien fick även ange ett mått på hur nöjda de är med sin utbildning och 82 % svarade "nöjd" eller "mycket nöjd"⁷. Naturgeografiska institutionens enkätundersökning från 1997 utgjordes till 80 % av lärare och drygt hälften av dessa svarar att de har arbetsuppgifter som motsvarar deras utbildning. Ytterligare 40 % svarar att de har jobb som delvis motsvarar utbildningen. Den senare gruppen menar att kunskaperna främst kommer

⁶ Rapport från alumniundersökning vid Ekonomisk- historiska institutionen, ht 2002, Institutionen för ekonomisk historia, Umeå universitet.

⁷ Enkät 2000. Jur kandidatexamen i Umeå – och sedan?, Juridiska institutionen, Umeå universitet.

in som "allmänbildning"⁸. Enligt en enkätuppföljning av Pol Mag-studenter år 2000 sade över hälften att de fått sitt första jobb via annons och resterande hade fått sitt jobb via kontakter, genom erbjudande eller genom att gjort spontanansökan⁹. I alla uppföljningsstudier fanns möjlighet att föreslå sätt att förbättra utbildningen och de främsta önskemålen för samtliga handlade om att man efterfrågade "fler kopplingar till arbetslivet" i någon form.

⁸ *Geografistudier vid Umeå universitet- erfarenheter och senare yrkesval*, (1997) Naturgeografiska institutionen, Umeå universitet.

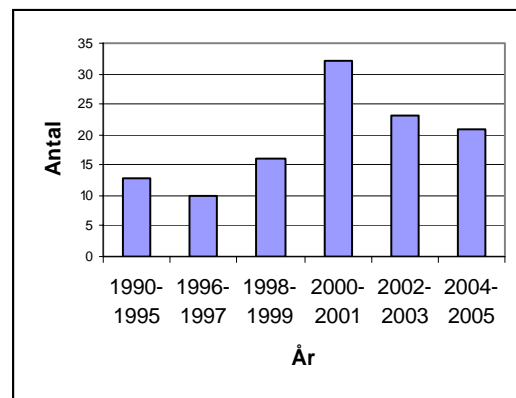
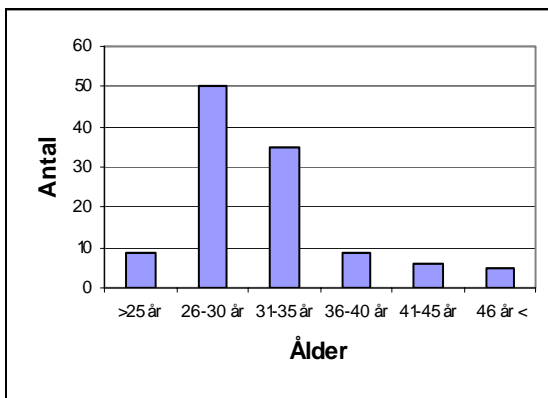
⁹ *Sammanställning av Pol Mag enkät 2000*, Nationalekonomiska institutionen, Umeå universitet.

3 STUDIEN

3.1 Svarspersonerna

3.1.1 *Kön, ålder och studieavslut*

Av de 115 intervjuade personerna är 62 kvinnor och 53 män och andelarna följer väl fördelningen i urvalspopulationen¹⁰. Mer än hälften av svarspersonerna är under 30 år (se figur 2) och alumnerna har varit ute i arbetslivet i upp till 15 år (se figur 3). Två av tre avslutade sina studier inom de senaste fem åren och resterande 1999 eller tidigare.

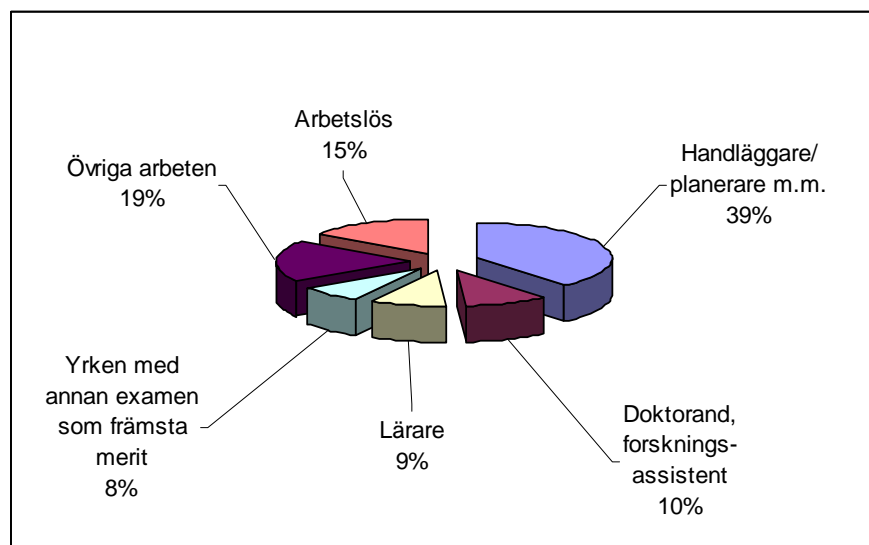
Figur 2. Respondenters ålder (n=115). Figur 3. Studiernas avslutande (n=115).

3.1.2 *Nuvarande sysselsättning*

Svarspersonerna har grovt indelats i ett antal kategorier utifrån deras nuvarande sysselsättning (se figur 4). Cirka 58 % bedöms ha för utbildningen relevanta arbetsuppgifter. Detta t.ex. som ”handläggare/planerare m.m.”, ”doktorand/ forskningsassistent” eller som ”lärare”. Mer än var fjärde återfinns inom yrken där kulturgeografi inte är den främsta meriten och inom denna grupp finns även ett

¹⁰ Fördelningen i urvalspopulationen är cirka 47 % män och 53 % kvinnor.

antal personer med annan huvudinriktning än kulturgeografi i sin examen. 15 % är arbetslösa.

Figur 4. Svarepersoners sysselsättning (n= 115).

Av de 39 % i kategorin ”handläggare/planerare m.m.” arbetar sex personer på Länsstyrelser i Norrbottens, Västerbottens, Östergötlands och Gävleborgs län. De arbetar som samhällsplanerare, regionutvecklare, projektledare (service i glesbygd), infrastrukturplanerare, krisberedskapsplanerare och utredare/ekonomiutvecklare. Fyra återfinns på Umeå kommun som trafikplanerare, utredare (stadsledningskontoret), administratör (stadsledningskontoret), samt som informatör (samhällsbyggnadskontoret). Fyra personer arbetar i andra kommuner som näringslivssekreterare, projektledare (flykting- och invandrarprojekt), förvaltningsekonom, utredare/ekonomiutvecklare; detta i kommunerna Tierp, Lycksele, Visby och Skellefteå.

Tre tidigare studenter arbetar som samhällsgeografer eller trafikplanerare på konsultfirmor i Umeå och Sundsvall. Två arbetar som konsulter i egna företag i Umeå och Lycksele. Sju respondenter är handläggare/utredare på Försäkringskassan i Umeå, Visby, Helsingborg, Gävle, Ljusdal, Sundsvall och Skellefteå. Två personer jobbar som handläggare på Centrala studiestödsnämnderna i Lin-

köping och Umeå. En före detta student arbetar som facklig rådgivare, en annan med regionalpolitik som central ombudsman på SKTF.

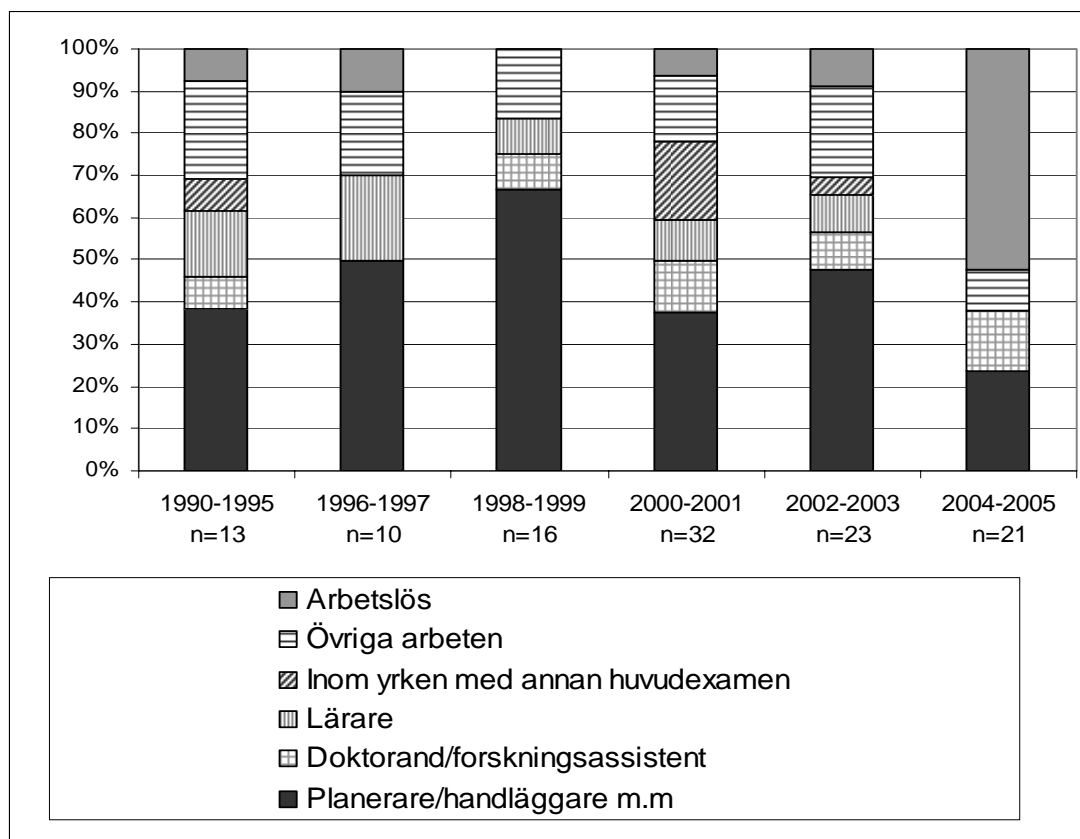
Vidare återfinns kulturgeografer på följande arbetsplatser; Institutet för bostads- och urbanforskning i Gävle, Skelleftekraft (karttekniker), Länstrafiken (trafikplanerare), Skatteverkets huvudkontor (förvaltningsansvarig), Migrationsverket (asylhandläggare), Länsarbetsnämnden (handläggare), Landstinget Norrbotten (samordnare regionala frågor), Länsmuseum Härnösand (regionutvecklare), SIDA (handläggare), infrastrukturenheten på Näringsdepartementet (departementssekreterare), Nutek (handläggare), Utrikesdepartementet (utvecklingsfrågor), Krisberedskapsmyndigheten (utredare), Vägverket (fysisk planerare), Vägverket Konsult (utredare, miljö- och trafikutredningsprojekt), Institutet för bostadsforskning (projektledare) samt på museet Hägnan i Luleå (antikvarie, urbana miljöer).

Av respondenterna arbetar 10 % som "doktorander och forskningsassistenter" på universitet eller högskolor i Umeå, Dalarna, Uppsala, Trondheim och Karlstad. Andelen som arbetar som lärare uppgår till 9 % och de verkar i Umeå, Skellefteå, Lycksele, Östersund, Timrå, Borlänge och Karesuando.

Cirka 19 % arbetar inom handel, vård, på försäkringsbolag, bibliotek, som politisk sekreterare, informatör, mäklare, biblioteksassistent, författare, produktspecialist, verksamhetsansvarig för ungdomsverksamhet eller inom livsmedelproduktion. Två personer jobbar deltid i projekt mot Ryssland (ungdomsutbyte, hiv-prevention).

8 % har annan huvudinriktning på sin examen t.ex. informatik, media- och kommunikationsvetenskap, sociologi, informations- och biblioteksvetenskap och arbetar som systemutvecklare, administrativ chef, polis, journalist, media-

analytiker, säljare, biträdande bibliotekschef/konsult inom organisations- och ledarskapsutveckling, doktorand i sociologi samt ingenjör.

Figur 5. Andel sysselsatta i olika kategorier uppdelat på år då studierna avslutades (n=115).

De nyexaminerade har inte etablerat sig på arbetsmarknaden

Fyra av fem arbetslösa är personer som under 2004 avslutade sina studier (se figur 5). Vid en närmare titt på de totalt 21 personer som slutat studera under 2004 eller senare är elva arbetslösa, fem har jobb inom gruppen handläggare/planerare m.m., tre arbetar som forskningsassistent eller doktorand och två har jobb som faller inom yrkeskategorin ”övriga”. Endast en person är tillsvidareanställd. Övriga har vikariat, projektanställningar eller arbetar i eget företag.

Flest handläggare och planerare bland personer som varit ute i arbetslivet 6-7 år

Störst andel ”handläggare/planerare m.m.” finns bland de personer som avslutade sina studier 1998-1999 och lägst andel bland de som avslutade sina studier 2004 eller senare. Andelen som jobbar inom kategorin ”övriga arbeten” är omkring 15-20 % och är relativt konstant under tidsperioden.

3.1.3 Bostadslän m.m.

Den största andelen alumner bor kvar i länet efter studiernas avslutande. Därefter i grannlänerna eller kring Stockholm (se tabell 1). Av de 51 personer som bor i Västerbotten bor de allra flesta, 42 personer i Umeå. Andelen Umeåbor är störst bland personer i kategorierna ”övriga arbeten” och ”doktorander/forskningsassistenter” där mer än hälften ur vardera gruppen bor kvar. Strax under hälften av personerna i gruppen ”arbetslösa” bor i Umeå och mer än var tredje av personer med ”annan huvudinriktning på sin examen”. Att andelen utflyttare är störst i kategorierna ”lärare” och ”planerare/handläggare m.m.” indikerar att chanserna att finna ett jobb som motsvarar utbildningen förbättras vid en flyttning från Umeå. Var femte respektive var fjärde ur grupperna är idag Umeåbor.

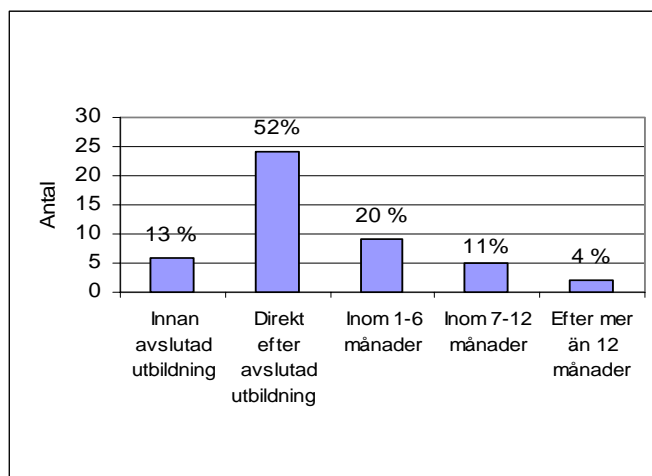
Tabell 1. Bostadslän

Bostadslän:	Antal:	Bostadslän:	Antal:
Västerbotten	51	Dalarna	3
Stockholm/Uppsala	15	Värmland	2
Norrbottn	10	Gotland	2
Västernorrland	9	Västra Götaland	1
Gävleborg	7	Kalmar	1
Östergötland	5	Södermanland	1
Västmanland	4	Skåne	1
Jämtland	3	Totalt	115

3.1.4 Anställningen

Personer i gruppen ”handläggare/planerare m.m.” och ”doktorander/ forskningsassistenter” bedöms ha de, för utbildningen, mest relevanta arbetsuppgifterna. Deras erfarenheter är därför särskilt intressanta och står i fokus.

Mer än hälften ur gruppen ”handläggare/planerare m.m.” har fått sina jobb via annons och en femtedel genom kontakter. Andelen som fått arbeten via spontanansökningar är 15 %. Några har startat eget eller blivit kontaktade av arbetsgivare. De allra flesta, 70 %, är tillsvidareanställda, några är projektanställda, ytterligare några vikarierar och ett par personer är egna företagare. Två av tre fick sina jobb innan eller i direkt anslutning till avslutad utbildning. Övriga fick sitt första jobb efter i genomsnitt åtta månader. 85 % hade jobb inom 6 månader, för resten tog det mer än 7 månader (se figur 6).

Figur 6. Tidpunkt för första jobbet, ”handläggare/planerare m.m.”. (n=46)

3.2 Utbildningen

Drygt varannan alumna har läst fristående kurser på Kulturgeografiska institutet och var femte har läst via Pol Mag-programmet. Resterande 30 % har läst på Samhällsvetarprogrammet, Geografiprogrammet och Lärarprogrammet.

3.2.1 *Motiv till att läsa kulturgeografi*

De flesta säger sig valt att läsa kulturgeografi eftersom; *"Det är ett intressant ämne"*. För andra avgjorde tillfälligheter och slump; *"Jag vet inte, det bara blev så"*. Det svarspersonerna därefter oftast nämner som motiv är ämnets bredd, dess tvärvetenskaplighet eller för att de *"har ett samhällsintresse i stort"*. För vissa valdes ämnet utifrån ett intresse för u-länder eller för att man ville jobba med internationella frågor. Kompisars berättelser eller rekommendationer avgjorde för några, andra *"halkade in"* på ämnet efter att ha läst GIS. Vissa säger att de valt ämnet som komplettering till andra ämnen t.ex. ekonomisk historia, arkeologi och statsvetenskap. Några motiverar valet med ett särskilt intresse för exempelvis kartor, regionala eller omvärldsfrågor alternativt för att de tidigt visste att de ville jobba med samhällsplanering. Andra; *"Av nyfikenhet"*, *"För att det är kul!"* eller *"För att det lät intressant i kurskatalogen"*.

3.2.2 *Planer under utbildningstiden*

Nästan var tredje svarsperson uppger att de, under utbildningstiden, hade planer på att arbeta med samhällsplanering i någon form som till exempel fysisk planering, regional utveckling eller turism. Åtta procent säger att de tänkt sig jobb inom kommun eller på någon myndighet eller nämner handläggare eller utredare som exempel på tilltänkta tjänster. 13 % uppger att de planerade att arbeta med utvecklingsfrågor, *"internationellt"*, *"med bistånd"* eller liknande. Flera nämner SIDA som exempel på tänkt arbetsplats. En av tio hade siktet på att bli lärare. Några personer säger att de ville arbeta med GIS och cirka var tionde nämner annat som till exempel arkeolog, journalist, systemutvecklare, naturgeograf eller arbete på bibliotek. Några sa sig ha planer på att forska eller gå forskarutbildning och ett par personer uttryckte en vilja att arbeta med miljöfrågor. Var fjärde uppger att de inte haft några konkreta tankar gällande framtida yrken alternativt att planerna skiftade under utbildningstiden.

3.2.3 *Kontakter med arbetsmarknaden*

Knappt hälften har haft kontakter med arbetsmarknaden genom exempelvis praktik, uppsats eller MFS under utbildningstiden och mindre än hälften av dessa anser att det "gett något". De som säger sig haft nytta av kontakterna har i regel fått kortare uppdrag t.ex. projektanställning.

3.2.4 *Åsikter om utbildningen*

Respondenterna har uppmanats att berätta om delar ur de kurser de läst på kulturgeografiska institutionen; dels delar man ser som positiva alternativt relevanta, dels delar man ser mindre positivt på eller anser vara irrelevanta. Att svara på frågor om hur man upplevt utbildningen har, av många respondenter, upplevts som svårt. Dels med tanke på att det i många fall var länge sedan de läste på institutionen, dels för att de, i förväg, inte fått tid att tänka igenom svaren.

Bland de positiva omdömena finns ett antal tydliga mönster medan det, bland de negativa åsikterna, är mer varierande. Svaren är listade utifrån principen; först de svar flest respondenter nämnt, därefter i en fallande skala.

Bredden, helhetsperspektivet och tvärvetenskapligheten

Det respondenterna oftast framhåller som positivt är ämnets bredd. Bredden öppnar för många vägar, menar man. En person säger; "Stats är smalare och nischat, kulturgeografi är generellare och bredare". Vidare lyfter man fram att man genom utbildningen lärt ett visst sätt att tänka. En person har märkt att hans "tänk" som kulturgeograf skiljer sig från andra kompetenser; "Medan andra mer ser till sin del, ser jag kopplingar och helheter, samband. Ämnet är inte smalt och fyrkantigt. Man ser en företeelse ur olika vinklar". Och just att många vinklar tas upp lyfts som positivt; "Det ingår sociala, ekonomiska, politiska perspektiv. Ja allt!", säger man. "Det som utmärker oss är att vi är synergiefektskapare", säger en annan och fortsätter; "Vi kan plocka ihop delar och är

inte så fördomsfulla mot andra eftersom vi är inne på så många delar. Vi ser kompetens och att många bidrar". Någon menar dock att bredden samtidigt ställer krav på att själv bestämma vad man vill göra. Ämnet ses som allmänbildande och att; *"Man kan lite om mycket"*, vilket ger en bra grund. Vissa ser att tvärvetenskapligheten ger särskilda fördelar. En svarsperson anser att ämnet kopplar bra mot statistik och att ämnet bidragit till en oräddhet inför andra discipliner; *"Det har gett mig mod att ge mig i kast med lite av varje, statistik såväl som psykologi"*.

Exkursionerna

Näst efter bredden och "tänket" framhålls exkursionerna som särskilt uppskattade inslag. Man kommenterar; *"Genom exkursionerna blir det konkret, tillämpat"*, *"Exkursionerna är ett bra tillfälle att omsätta kunskaper"* och *"Man lär otroligt!"*. Dels anser man att det gett mycket rent kunskapsmässigt, dels på ett personligt plan. *"Det är ett minne för livet"*, säger en. En annan; *"Exkursionerna skapar sammanhållning. Vilket blir till nätverk"*. Någon uppmanar institutionen att "hålla fast vid" exkursionerna, vissa berömmar guidningen.

GIS

Många nämner tveklöst GIS när de ombes lyfta positiva alternativt relevanta delar ur utbildningen. GIS ses som ett konkret verktyg och många är oerhört nöjda med att ha läst GIS. Några säger att kunskaperna uppskattats av arbetsgivare. Fyra personer efterfrågar än mer och säger; *"Dra GISen längre"* och *"Jag hade gärna sett en fortsättning"*.

Institutionen

Delar av mer social karaktär påverkar intrycken och upplevelser av lärare, kurskamrater, och institution nämns. Att kulturgeografi är en förhållandevis liten institution uppskattas; *"Man känner sig sedd som individ"*, *"Man har alltid känt att det varit okej att gå och fråga"* och *"Vi hade en bra klasskänsla. Det är nå-*

got man kan sakna när man läser fristående. På stats var man så många” är exempel på kommentarer. Flera har upplevt bra stämning, sammanhållning och delaktighet. Några nämner bra handledning, trevlig institution, några andra ”dålig handledning” eller ”strulig institution”. Fler nämner ”bra lärare” och ”bra kvalitet på undervisningen” än det omvända. En lyfter bra uppsattsseminarier, en annan nämner blandad kompetens på institutionen som positivt och listar; migration, befolkningsgeografi, CERUM m.m.

Kursernas inriktning

Det som, närmast i ordningen, omnämns av respondenterna är inslag i kurserna som länkar till egna intresseområden. Det flest nämner som uppskattat är stadsplaneringsbitarna. En del lyfter fram Urban design-kursen och att denna har inslag av externa föreläsare ses som positivt. Därefter nämns ekonomisk geografi samt befolkningsgeografi. Någon uppskattar regionalgeografi och regionalpolitik, en annan ”det samhällsekonomiska perspektivet”. Vidare nämns demografi och naturgeografi. Två personer gillar inte inslagen av kartkunskap, en annan uppskattar särskilt kartografi.

Uppsatsarbete

Många nämner uppsatsmomenten som positiva och flera säger sig uppskatta möjligheten att fritt välja ämne. Genom att man får inrikta sig på intresseområdet finns möjlighet att nischa sig, menar man. ”*Jag lärde mycket på uppsatsen. Där blev det fördjupning*”, säger en person. Uppsatskurserna på D-nivå nämns särskilt positivt men angående läskursen på C-nivå finns ett antal kommentarer; Några personer som läste kursen kring år 2000 upplever läskursen som strulig, osammanhängande eller säger att den var ”tråkig”. ”*Metoden gav inte mycket*”, säger en person.

Statistik och rapportskrivning m.m.

Flera säger sig haft god nytta av statistiken. Några lyfter att de tycker sig fått bra ”drillning” i rapportskrivning; *”Efter A-kursen har man stenkoll”*. En ser lokaliseringsteorier som relevant i sitt arbete och en annan framhåller stor nytta av ”syftestänket” och analyserandet. En svarsperson jämför med statsvetenskap och ser kulturgeografi som mer tillämpad och att detta är positivt. Andra säger; *”Det är bra med konkreta övningar”* och *”En bra blandning av teori och praktik”*.

Nivån m.m.

En handfull personer nämner ”en låg nivå” som något de är mindre nöjda med; *”Det är lite väl översiktligt och gymnasialt”*. En annan berättar; *”Det räcker med 20 timmars plugg i veckan för att få VG”*. Man förtydligar dock att man inte efterfrågar fler övningar utan istället högre krav. En person som nämnt en låg nivå som negativt säger samtidigt att detta ändå skapar frihet och tillägger; *”Man gör ju vad man vill av det”*. En person tycker att tempot varit lågt. Andra kommentarer är; *”Jag hade gärna sett en B-uppsats”*, *”A-kursen kunde varit mer komprimerad”*. Någon efterfrågar; *”mer analys, mer självständighet”*.

Geografiprogrammet

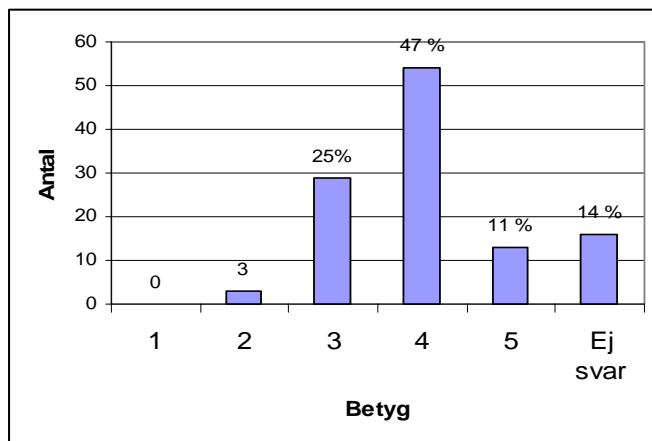
Näst i ordningen följer kommentarer som rör Geografiprogrammet. Några säger sig inte se nyttan av vissa delar som ingår i geografikurserna. Berglära nämns; *”Varför ska man ha sten-tenta? Jag hade hellre läst Kulturgeografi”*. En annan ser en stor fördel i att både läst natur- och kulturgeografi. Två Geografiprogramstudenter upplever ett glapp vid övergången från Geografi B till Kulturgeografi C och säger att de inte känner sig inte lika rustade som personer som läst Kulturgeografi. Även en person som läst U-landskunskap nämner detta glapp och säger; *”teorierna stämmer inte riktigt”*. En person upplever Geografiprogrammet som ”luddigt” och säger sig allmänt vara tveksam till Geografi A och säger; *”Jag är inte imponerad”*. Att möjlighet finns att göra praktik inom Geografi-

programmet ses som positivt av någon, en annan uppskattar möjligheten att göra MFS¹¹.

Totalintryck

Efter att manats lyfta enskilda delar i utbildningen fick respondenterna ge ett samlat betyg för de kurser de läst på institutionen på en skala ett till fem. En graderad skala öppnar för egna tolkningar och detta märks av att betyget fyra både motiverades med ”Jättebra!” och ”Jag är nöjd”. Om betyget tre sas både ”Bra” och ”Mittemellan”. Till betyget fem tillades exempelvis ”Out-standing”, ”Jag är kanonnöjd” och ”Nöjd!”.

Mer än hälften av svarspersonerna, 58 %, anger ett högt eller mycket högt totalintryck för de kurser de läst medan 14 % avstod från en helhetsbedömning med kommentarer som; ”Vissa bitar är utan tvekan en femma men andra bitar drar ner intrycken. Och att ge en trea känns heller inte rätt” (se figur 7).

Figur 7. Svarspersoners totalintryck (n=115).

Ingen skillnad i givet betyg mellan olika yrkesgrupper

Svarspersonernas samlade betyg skiljer sig inte nämnvärt åt mellan olika sysselsättningskategorier. Personer som har ett, för utbildningen, relevant jobb ger ett

¹¹ Minor field studies. Kan både sökas av programstudenter och personer som läser fristående.

lika högt betyg som personer som jobbar inom yrken där kulturgeografi inte är den främsta meriten (se tabell 2).

Tabell 2. Totalintryck, olika kategorier (n=115).

	n=	1	2	3	4	5	Ej svar	Medel
Handläggare/planerare m.m.	46	0	0	12	26	4	4	3,8
Doktorand/forskningsassistent	12	0	0	2	4	1	5	3,9
Arbetslös	17	0	0	5	6	4	2	3,9
Övriga yrken	23	0	1	5	11	3	3	3,8
Yrken med annan examen	7	0	0	2	3	0	2	3,6
Lärare	10	0	2	3	4	1	0	3,4
	115							3,7

Nyttan märks bättre med tiden

Även om det inte märks någon tydlig skillnad i betyg vid jämförelse mellan de olika yrkeskategorierna finns det däremot skillnader i *kommentarer* mellan personer som läst för länge sedan och de som nyligen avslutat sin utbildning. Personer med utbildningen i nära minne ser fler detaljer och har oftare förslag till förändringar. Personer som läst för relativt länge sedan framhåller oftare helhetssynen, ”grundtanket” eller säger oftare; ”*Jag har haft nytta av allt*”. Dessa personer menar att kunskaperna ligger som en grundförståelse. Somliga säger att de med tiden sett värdet; ”*Nyttan förstår man först senare*”.

3.2.5 *Förslag på förbättringar*

Mer praktisk tillämpning och fler kopplingar till ”verkligheten”

I förslagen till förbättringar av utbildningen indikeras att steget mellan studier och arbetsliv upplevs stort och man är man överens om ett antal linjer; Främst nämner man en önskan om en starkare koppling mot den så kallade ”verkligheten” och nämner konsultbyråer, kommuner och länsstyrelser. Man önskar mer tillämpning, arbete i case-form och efterfrågar praktik, gästföreläsningar och studiebesök. ”*Det blir för mycket teori och metod*”, ”*På tok för lite prak-*

tiskt”, ”Utbildningen är långt bort från tillämpning”, är exempel på kommentarer.

Mer samhällsplaneringsjuridik

Flera, speciellt personer som arbetar med fysisk planering och samhällsplanering, föreslår att mer juridik som länkar till planering lyfts in i utbildningen. Främst nämns miljö rätt och plan- och bygglagen. Någon nämner även väg- och järnvägs lagen. En person föreslår att bjuda in verksamma planerare som exemplifierar med aktuella frågor och intressekonflikter.

Social geografi, översiktsplanering m.m.

Fyra personer för upp social geografi på önskelistan och en person föreslår att institutionen nischer sig kring detta; ”Det är ändå därför vi samhällsvetare anställs”. En planerare föreslår; ”Mer om kopplingar mellan de olika planeringsstegen”, en annan; att man talar om ”vår roll” i brytpunkten mellan planerare och projekterare. En person som säger sig haft stor nytta av tidsgeografi i sitt jobb eftersom; ”Kollektivtrafikplanering är tidsgeografi” föreslår att fler övningar, som exempelvis prognoser med givna förutsättningar, läggs till i utbildningen. Andra förslag handlar om översiktsplanering. Därtill efterlyses; ”mer information om den framtida arbetsmarknaden”, ”fler arbetsmarknads dagar”, ”mer samhällsnytta och ekonomiska aspekter på planeringen”. Andra enstaka önskemål handlar om; ”politisk geografi”, ”gender geografi”, ”detaljplanering”, ”landbygden” och ”risk- och krisplanering”.

3.3 Arbetsmarknaden

3.3.1 Att vara kulturgeograf på arbetsmarknaden

Samtidigt som svars personerna anser att ämnet öppnar för många valmöjligheter upplever många det som problematiskt att inte veta vad man blir och att utbildningen inte leder till något direkt yrke. ”Ingen efterfrågar just en kulturgeo-

graf”, säger en person och exemplifierar; *”När man är inne på arbetsförmedlingens platsbank får man kolla under alla möjliga yrkeskategorier och rubriker”*. Någon tycker att man bör vara realistisk inför arbetsmarknaden och säger; *”Det är inget jättesug efter kulturgeografer”*. En svarsperson med internationell erfarenhet menar att ämnet har större status utomlands; *”Hemma har ämnet sämre klang”*. En respondent säger; *”För att få jobb som kulturgeograf bör du ha en chef som själv är kulturgeograf”*. En annan konstaterar; *”Man blir inget, men man passar in överallt”*.

Respondenterna har erfarenhet av att personer på kommuner, länsstyrelser och företag inom samhällsplanering i regel känner till ämnet kulturgeografi. I övrigt svarar dock svarspersonerna ofta med eftertryck nej på frågan om arbetsgivare känner till vad kulturgeografi är eller innebär. Detta med kommentarer som; *”Det råder begreppsförvirring”* och *”Många tror att man är kulturvetare”*. *”Men det har blivit bättre med åren”*, menar en. Ibland är ämnet inte bara oklart för arbetsgivare; *”Det är knappt man kan förklara det själv”*. Att ämnesnamnet inte alltid ger självklara associationer gör att vissa respondenter, exempelvis i en intervjusituation, ”byter namn” på ämnet till samhällsgeografi. De flesta förtydligar också med några exempelområden.

Ett antal personer upplever att det varit lätt att hitta jobb men en betydligt större andel är av den motsatta åsikten och säger exempelvis; *”Det är svårt att nå dit man vill”* och *”Det är tufft att få komma på intervju”*. Några personer lägger ansvar på institutionen och säger att man är dålig på att ta tillvara på ”framtidsmöjligheter”. En person säger; *”Det måste finnas ett större intresse för att slussa ut folk i arbetslivet”*.

På fråga om svarspersonerna anser sig sakna något ämne eller kunskaper för sitt nuvarande jobb säger de flesta att de i stort klarar sig bra. De ämnen flest respondenter önskar att de läst, alternativt läst *mer* av, är juridik, statistik eller

GIS. En person som jobbar med integrationsfrågor ser nyttan av sociologi och önskar att hon läst det. En som jobbar med regionalutveckling har märkt ett behov av grundläggande kunskaper i företagande och marknadsföring. En annan tänker att marknadsföring och projektledning kopplar bra mot landsbygdsutveckling. Några önskar att de läst mer ekonomi och två personer som sökt jobb som detaljplanerare har noterat att kunskaper i auto-CAD efterfrågas.

3.3.2 *Att välja "forskarvägen"*

Ett antal personer i materialet har valt forskarutbildning efter grundutbildningen och dessa har fått ett antal följdfrågor där de uppmanats berätta om sitt val, vad de tycker att arbetet innebär och sina tankar om tiden efter disputation.

Endast två personer uppger att de tidigt haft planer på forskning medan merparten gjort sitt val efter att blivit tillfrågade alternativt uppmuntrad av personer på institutionen. De flesta anser att arbetet innebär mycket eget ansvar. En person säger; *"Det är ett fritt och självständigt arbete"*. En annan att arbetet innebär; *"Mycket ensamjobb, mycket slit"*. *"Man bör kunna planera"*, råder en. En annan att forskarutbildning *"passar folk som gillar att lära sig nya saker"*. *"Man bör tycka om att skriva och analysera"*, tillägger någon. En svarsperson ser det som en fördel om *"man är verbalt kompetent och gärna vidsynt, att man kan diskutera olika begrepp och definitioner"*. Men, hävdar en; *"Alla kan!"*. Intresse och ett passande ämne är det viktigaste, tycker en annan.

När det gäller planer efter disputation säger en person sig vilja fortsätta undervisa, några att de vill fortsätta på universitet eller *"statliga verk"*, andra har inte tänkt klart. En person ser sig ha en stor fördel på arbetsmarkanden eftersom; *"En arbetsgivare vet att man bedömts bra nog"*. På fråga om de är nöjda med sitt val säger samtliga att det är *"både och"*, eller *"upp och ner"*. *"Samtidigt*

som man känner pressen är det superkul”, säger någon. En annan fortsätter; *”Utmaningen är det roligaste tillsammans med känslan av att lyckas”*.

3.3.3 *Råd och tips*

Det huvudsakliga rådet från alumnerna handlade om vikten av att, redan under studieperioden, vända sig utåt och skapa kontakter med arbetsmarknaden. Alumnerna tipsade om att detta kan göras på olika sätt; Förutom de viktigaste, uppsatstillfällena och praktik, föreslog även någon att studenter använder sig av övningarna i kurserna. *”Ring upp intressanta företag och samla egen info”*. Vissa framhöll vikten av engagemang vid sidan av studierna som t.ex engagemang i lokala föreningar eftersom; *”...det ger värdefulla erfarenheter och kontakter”*. Andra uppmaningar är; *”Läs på”*, *”Var aktiv”*, *”Visa framfötterna”*, *”Åk utomlands”* och *”Ta chansen att visa upp dig”*.

Svarspersonerna råder studenter att tidigt tänka efter vad de vill göra; *”Tänk åt vilket håll du vill, bygg en strategi!”*, *”Rikta uppsatsen, väv in praktik”*, *”Skaffa en nisch, en profil”* och *”Tänk på att kombinera ihop ämnen bra”*. Många uttrycker åsikten att nätverk är av vikt för möjligheten att hitta jobb; *”Det är ju så att biljetten till arbetsmarknaden heter kontakter”* och *”Spelreglerna på arbetsmarknaden är antingen rätt kompetens eller kontakter”*.

En person menar att skrivandet är viktigt tillsammans med förmågan att själv ta reda på saker. En annan råder; *”Ta till vara på metodkunskaperna”*. En tredje respondent säger att man får räkna med att det tar en tid innan man hittar jobb. Under tiden, menar en fjärde person, bör man ta vara på de jobbmöjligheter som finns även om de inte är de jobb man egentligen vill ha. Detta eftersom det innebär möjligheten att få en referens. Slutligen säger sig en respondent vilja ge ett klassiskt råd; *”Satsa på en två-bensutbildning dvs. att man har mer än en specialitet”*.

4 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

För att få en bild av vad det innebär att ha kulturgeografi som bas i sin utbildning har en intervjustudie genomförts bland 115 tidigare studenter, som mellan åren 1990 och 2004 läst vid Kulturgeografiska institutionen. Respondenterna har som lägst 40 avklarade poäng i ämnet. Frågeställningarna som ligger till grund är; Var jobbar de tidigare studenterna idag? Hur ser de på sin utbildning och vilka förbättringar av densamma föreslås? Vilka är svarspersonernas erfarenheter av arbetsmarknaden och utifrån detta; vilka råd och tips har de till dagens studenter? Förhoppningen är att resultaten skall ge en idéer till möjliga vägar ut på arbetsmarknaden för studenterna efter examen samt att synpunkterna kan ge inspirera vid utvecklandet av dagens utbildning.

4.1 Så hur gick det?

4.1.1 *Cirka 60 % har, för utbildningen, relevanta jobb*

Svarspersonerna har grupperats utifrån deras nuvarande arbetsuppgifter och arbetsplatser och omkring 60 % uppskattas ha för utbildningen, relevanta arbetsuppgifter som "handläggare/planerare m.m.", doktorander/forskningsassistenter" eller "lärare". De arbetar inom ett brett spektra både inom offentlig sektor och det privata näringslivet exempelvis på kommuner, länsstyrelser, statliga verk, konsultföretag, högskolor och forskningsinstitut.

Mer än var fjärde har hamnat inom yrken där kulturgeografi inte är den främsta meriten och andelen som sorterats till gruppen "övriga yrken", ligger på en tämligen konstant nivå under åren motsvarande ca 19 %. Ett fåtal har hamnat inom andra yrken på grund av att de har annan huvudsaklig inriktning på sin utbildning. Nästan var sjunde person som intervjuats är arbetslös och mer än tre av fyra av dessa representeras av personer som nyligen avslutat sin utbildning.

4.1.2 *Planerna under utbildningstiden uppfylldes*

I materialet sade sig en dryg tredjedel *vilja* jobba som planerare eller på någon kommun eller myndighet och en lika stor andel gör det idag. Det visar sig dock att det inte alltid är samma personer som sade sig haft dessa planer som väl hamnade där. Att lärarnas planer stämmer överens med hur det de facto blev är kanske mindre förvånande eftersom de valt ett program som tydligt leder till ett särskilt yrke.

4.1.3 *...förutom när det gäller u-landstankarna*

Den grupp för vilken planerna tydligt skiljde sig från hur det faktiskt blev var personer som, under utbildningstiden, tänkte sig arbete med u-landsfrågor. Var fjärde sa sig haft planer på att arbeta ”internationellt”, ”med bistånd” eller dyl. men endast några enstaka förverkligade planerna. Rimligtvis är andelen som arbetar med dessa frågor, exempelvis utomlands, i realiteten större än denna studie visar. Detta eftersom respondenter som inte intervjuats personligen ingår i bortfallet. Således även de uppgifter, lämnade av anhöriga, om att tio alumner befinner sig utomlands. Detta till trots, och en förklaring till att få genomför sina u-landsplaner, kan möjligen vara att ”verkligheten drabbar” när man exempelvis går in i en annan livsfas än den under studietiden. Kanske görs andra prioriteringar när man rotat sig på en plats med sambo, familj eller vänner, kanske upptäcker man att antalet tjänster på SIDA är få.

4.2 **Vilka är intrycken av utbildningen?**

4.2.1 *De tillämpade delarna uppskattas*

Det man främst nämner som uppskattat i utbildningen sammanfattas i mångt och mycket som de tillämpade delarna. Man nämner särskilt GIS, exkursioner och uppsatsarbete. Statistik, rapportskrivning, tidsgeografi och lokaliseringsteorier

nämns som exempel på uppskattade verktyg. Bland intrycken från utbildningstiden nämns delar av mer social karaktär tillsammans med kommentarer knutna till innehåll och kvalitet, ibland positivt, ibland negativt. Respondenterna lyfter olika delar i kursernas innehåll och bland detta finns stor variation. Institutionens relativa litenhet ses av några som en positiv motvikt till erfarenheter av stora institutioner med större anonymitet. Därtill finns en uppfattning bland ett antal personer att kurserna håller låg nivå och som respons efterfrågas högre krav.

4.2.2 *Men det behövs mer!*

Lika eniga som man är i det man uppskattar, lika eniga är man i det man efterfrågar. Man önskar mer av samma vara; fler kopplingar till ”verkligheten”. Precis som i resultaten av andra alumnstudier framkommer önskemål om mer konkreta inslag i utbildningen. Kulturgeograferna efterfrågar exempelvis utbildning i relevant lagstiftning, framförallt inom samhällsplaneringsområdet. Förändrade undervisningsmetoder, som exempelvis ett mer problembaserat upplägg eller så kallad case-undervisning, föreslås och man säger att man vill ha mer information om den framtida arbetsmarknaden och att yrkesmöjligheter tydligare belyses.

Att ämnet är allmänbildande och att personerna valt att läsa ämnet utifrån ett genuint ämnesintresse alternativt ett allmänt samhällsintresse, får stå som förklaring till att personer i stort sett är lika nöjda med sin utbildning oavsett om man arbetar inom yrken där kulturgeografi är främst merit eller inte. Generellt är respondenterna nöjda med ämnet och ser användning av kunskaperna på många plan.

4.3 Vad innebär det att ha kulturgeografi i bagaget?

4.3.1 *Att man har ett helhetsperspektiv och många möjligheter*

Den främsta tillgången man har som kulturgeograf är ett speciellt tänk, att man uppfattar en företeelse ur ett rumsligt perspektiv. Man ser samband och helheter på ett annat sätt än andra kompetenser som mer ser till sin egen del. Ämnets bredd och att många perspektiv belyses, ekonomiska, sociala, politiska såväl som geografiska m.m. leder till en förståelse för andra discipliner och den stora spännvidden öppnar dessutom för många vägar på arbetsmarknaden. De respondenter som hunnit verka i fler sammanhang märker kunskapernas användbarhet på många områden och några anser att nyttan med utbildningen tydligare märks med tiden.

4.3.2 *Men man får förklara och marknadsföra sig själv*

Trots att respondenterna är eniga om att det med ämnets bredd, ges många möjligheter, upplever man att ämnesnamnet ibland ställer till det. På arbetsplatser där det redan finns kulturgeografer är ämnet och kompetensen ofta känd, andra relaterar dock många gånger till kultursektorn i någon form. För att styra personer i rätt riktning kallar vissa respondenter ämnet samhällsgeografi och lyfter samtidigt några förklarande områden alternativt intressen.

Med svarspersoners erfarenheter av att *"Ingen efterfrågar just en kulturgeograf"* indikeras att det, med kulturgeografi, inte följer någon självklar identitet. Med råd som exempelvis att kombinera ihop ämnen bra och att i tid tänka efter vad man vill göra, betonar alumnerna vikten av att nischa sig. Uppsatsen ses som ett tillfälle att fördjupa sig inom ett område man tänker kan vara till nytta för den framtida arbetsmarknaden. Detta oavsett om det sker på uppdrag eller på eget initiativ. Generellt anser sig respondenterna vara rätt väl rustade även om

många önskar att de, utifrån sina arbetsuppgifter, att de kompletterat med vissa ämnen. Överlag signalerar alumnerna vikten av att bygga en egen profil. Med en egen profil ges dessutom tillfälle att skapa något som är mer tydligt än bara ordet kulturgeografi.

4.3.3 *Så det gäller att skaffa kontakter*

Svarspersonerna är av uppfattningen att kontakter är av vikt för att lyckas finna jobb efter avslutade studier. Kanske går det inte att vänta till man står med examen i hand med att börja bygga kontakter med arbetslivet. Alumnerna råder istället studenter att tidigt ta tillfällena i akt att börja skapa dessa. Överlag kan tipsen från alumnerna sammanfattas med ord som engagemang och aktivitet. Ett ofta förekommande råd från alumnerna är att utnyttja praktikmöjligheter. För de många personer som läser fristående kurser kan detta innebära ett problem men inom Geografiprogrammet ges möjlighet att göra praktik motsvarande 10 poäng, Pol Mag-programmet erbjuder praktik upp till 20 poäng. Få studenter har hittills utnyttjat denna möjlighet. Mellan åren 1990 till 2004 gjorde endast 15 personer praktik. Eftersom de allra flesta av dessa är studenter från Geografiprogrammets första kull så kan siffran dock antas stiga i framtiden när fler programstudenter hunnit längre i sin utbildning.

4.3.4 *...eftersom arbetsmarknaden kan vara tuff*

Av svarspersonerna är cirka 70 %, tillsvidareanställda men detta är dock en siffra som inte är gällande för de som avslutade sina studier under 2004 eller 2005. Gruppen har ännu inte etablerat sig på arbetsmarknaden utan står för merparten av andelen arbetslösa och de, i gruppen som har jobb, har kortare anställningar. De nyexaminerade upplever att det är svårt att hitta jobb och i rapporten "Var finns jobben år 2005" från Arbetsmarknadsverket visas att samhällsvetare är en av de grupper som inom akademikeryrkena uppvisar de allra högsta arbetslös-

hetstalen. En orsak till detta är att behoven av administrativ personal, speciellt inom offentlig förvaltning, minskat under år av sämre konjunktur och att antalet som utbildats ökat under den senaste tioårsperioden. Det stora överskottet på arbetskraft leder i sin tur till att kompetenskraven ökar¹².

Denna studie visar att flyttning kan vara ett sätt att finna ett, för utbildningen, relevant jobb. Det indikeras av att fler ur kategorierna ”handläggare/planerare m.m.” samt ”lärare” har flyttat från Umeå än exempelvis personer sorterade till ”övriga yrken” och ”doktorander/forskningsassistenter”.

Ytterligare en person med synpunkter på kulturgeografisk kompetens är Lennart Sundberg, VD för företaget Kunskapsaktivering AB. På fråga om varför han väljer att samarbeta med kulturgeografer svarar han att det dels beror på att han har sådana kontakter i sitt nätverk, dels för att han ser dem som bredutbildade och därmed kunniga att hantera många frågor. Han anser att kompetensen borde marknadsföras bredare men säger också att han tycker att studenter bör tänka om. Detta eftersom han tror att de flesta tänker sig ett jobb som anställd; *”och tänker man bara i termer av anställning krymper arbetsmarknaden drastiskt”*. Han tycker man bör tänka efter vad man vill, brinner för och därefter fundera åt vilket håll man skall satsa. Detta oavsett om det innebär att vara anställd eller befinna sig i en friare roll.

Sundberg tipsar studenter att sätta sig in i projektledarrollen. Detta eftersom det, inom de flesta projekt, finns ett tidsgeografiskt sammanhang, säger han. Dessutom ser han användning av kompetensen i ett vidare perspektiv; *”GIS behövs inom fler områden än vad det används till idag”*. Förutom transportsektorn pekar han ut marknadssidan som exempelområden. Han skulle därtill gärna se att fler kulturgeografer verkade som utvärderare av en mängd olika projekt och gissar att det skulle kunna innebära helt andra resultat än utvärderingar skapade av

¹² Arbetsmarknadsverket: http://www.ams.se/documents/rapporter/2005/ura05_1.pdf

redovisningsorienterade ekonomer. Han tycker att uppsatsämnet skall väljas utifrån ett genuint intresse och att uppsatsen ses som ett tillfälle att börja bygga ett kontaktnät. ”*Samla inte bara fakta och skriv uppsats utan ta tillfället i akt att prata med personer. Och gör det på ett sätt så de kommer ihåg er*”, säger han.

Avslutningsvis...

Alumnerna talar om vikten av att nischa sig, bygga nätverk och i tid tänka efter vad man vill. Och även om det är svårt att se var ens vägval så småningom leder framstår det som centralt att förbereda sig. Ett sätt att påbörja tänket kan vara att börja utforma ett CV. Genom att klarlägga kunskap är det lättare att se var man är på väg¹³. Eller så kan kanske de tips och den information, som ges på institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi´s hemsida på Lunds universitet, angående lämpliga kombinationsämnen och samhällsgeografers arbetsmarknad, inspirera¹⁴. I tankarna kring framtiden är det många bitar som skall passa ihop och förhoppningsvis har alumnernas erfarenheter hjälpt till att skapa en bild av vad det innebär att ha kulturgeografi i bagaget. Någon kanske fann en pusselbit, en annan nya frågeställningar. Men frågetecknen innebär ändå att processen startat. Med att räta ut dessa.

Kommentera gärna rapporten!
pernila_helmersson@yahoo.se

¹³ Förutom att söka information på internet är ett lästips ”*CV-boken- konsten att marknadsföra din kompetens*” av Charlotte Hågård.

¹⁴ <http://www.keg.lu.se/kurs/arbete.htm>

”Jag har ett perfekt rumsligt gehör!”

(Alumn, magisterexamen i kulturgeografi 2001)